

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“ БЛАГОЕВГРАД

СТАНОВИЩЕ

от проф. Диана Кръстева Иванова, дмн

Медицински факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“,
външен член на научното жури, определен със Заповед
№ 1325/12.06.2026 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“

ОТНОСНО: КОНКУРС ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНАТА ДЛЪЖНОСТ
„ДОЦЕНТ“ В ОБЛАСТ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ 7. „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И
СПОРТ“, ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 7.5. „ЗДРАВНИ ГРИЖИ“, ОБЯВЕН
В ДВ, БР. 36/17.04.2026 Г., ЗА НУЖДИТЕ НА КАТЕДРА „ЗДРАВНИ ГРИЖИ“ КЪМ
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ, ЗДРАВНИ ГРИЖИ И СПОРТ“ НА ЮЗУ
„НЕОФИТ РИЛСКИ“.

За участие в конкурса са подадени документите на един кандидат –
гл. ас. д-р Мариана Борисова Бачева от Катедра „Здравни грижи“ към
Факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“ на ЮЗУ „Неофит
Рилски“. Представени са всички необходими документи в съответствие с
изискванията, посочени в Закона за развитие на академичния състав в
Република България, Правилника за неговото прилагане и вътрешните
нормативни документи на Югозападен университет „Неофит Рилски“.

I. Обобщени данни за научната продукция и дейността на кандидата

Гл. ас. д-р Бачева е дългогодишен преподавател в Катедра „Здравни
грижи“ към Факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“ на ЮЗУ
„Неофит Рилски“. През 2015 г. придобива образователната и научна степен
„доктор“ по научна специалност „Педагогическа и възрастова психология“,

а през 2023 г. защитава втора образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 7.4. „Обществено здраве“, научна специалност „Управление на здравните грижи“ с дисертационен труд на тема: *„Клиничните симулации като образователна технология в обучението на медицински сестри и акушерки“*. Интердисциплинарната подготовка на кандидата определя широкия профил на нейната преподавателска и научноизследователска дейност, обединяваща проблематиката на здравните грижи, общественото здраве, психологията, медицинското образование и съвременните образователни технологии.

Академично развитие

Професионалното развитие на гл. ас. д-р Мариана Бачева е изцяло свързано с подготовката на специалисти по здравни грижи. Кандидатът е дългогодишен преподавател в Катедра „Здравни грижи“ към Югозападен университет „Неофит Рилски“, където осъществява активна преподавателска, научноизследователска и организационна дейност, свързана с обучението на студентите от специалностите „Медицинска сестра“ и „Акушерка“ от професионално направление 7.5. „Здравни грижи“. Професионалният ѝ опит съчетава преподавателска, научноизследователска и практически ориентирана дейност в областта на здравните грижи, общественото здраве и психологията.

Гл. ас. д-р Бачева участва активно в научноизследователската, образователната и организационната дейност на Катедра „Здравни грижи“, като професионалните ѝ интереси са насочени към развитието на сестринското образование, клиничното обучение, симулационно-базираното обучение и общественото здраве.

Кандидатът осъществява активна международна дейност чрез три участия по програма „Еразъм+“: преподавателска мобилност в University of Elbasan “Aleksandër Xhuvani”, Елбасан, Албания, мобилност за обучение в Erasmus Nostrum, Атина, Гърция, с курс „Cross Cultural Communication & Leadership“, както и академична мобилност за обучение в University of Niš, Република Сърбия. Участията са насочени към повишаване на

академичната квалификация, развитие на преподавателски и комуникационни компетентности и обмен на добри практики.

Гл. ас. д-р Бачева участва активно в организацията на научни форуми, студентски научни конференции, инициативи в областта на общественото здраве и дейности, насочени към повишаване качеството на обучението. Значителен е приносът ѝ за развитието на практическото и симулационно-базираното обучение, усъвършенстването на учебната документация и организацията на клиничното обучение на студентите от професионално направление 7.5. „Здравни грижи“.

Кандидатът е ръководител и научен консултант на значителен брой студенти при разработването на дипломни работи, участия в студентски научни конференции и научноизследователски проекти, което потвърждава нейния ангажимент към подготовката и професионалното развитие на бъдещите специалисти по здравни грижи.

Научноизследователска дейност

Гл. ас. д-р Мариана Бачева участва в конкурса с хабилитационен труд – монография „Клинични разсъждения в здравните грижи“, представляваща самостоятелно и завършено научно изследване, в което се разглеждат теоретичните, методологичните и приложните аспекти на клиничните разсъждения като ключов компонент на професионалната компетентност на медицинската сестра.

Кандидатът представя и монографията „Самооценка на клинична компетентност (CCQ-BG)“, посветена на адаптирането, психометричното валидиране и приложението на стандартизиран инструмент за оценка на клиничната компетентност на студентите по здравни грижи в български условия.

За участие в конкурса гл. ас. д-р Мариана Бачева представя общо 25 научни труда, от които 4 публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, и 19 публикации и доклади в научни издания с научно рецензиране.

Гл. ас. д-р Бачева участва в разработването на 2 учебника и 1

ръководство за практическо обучение, предназначени за обучението на студентите от професионално направление 7.5. „Здравни грижи“ и за подпомагане на базовите наставници при провеждането на клиничното обучение.

Представени са 34 цитирания, от които 12 цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, 8 цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране и 14 цитирания в научни издания с научно рецензиране.

II. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представената за участие в конкурса творческа продукция

Приносите в научноизследователската и приложно-практическата дейност на гл. ас. д-р Мариана Бачева могат да бъдат систематизирани в следните основни направления:

1. Сестринско образование, клинични компетентности и клинично мислене - Изследванията в това направление са насочени към клиничната компетентност, клиничното мислене и клиничните разсъждения като основни компоненти на професионалната подготовка в здравните грижи. Значим принос представлява концептуалното осмисляне на клиничните разсъждения като ключов компонент на професионалната компетентност на медицинската сестра. Особено висока оценка заслужават адаптирането, психометричното валидиране и внедряването за първи път в България на стандартизирани инструменти за оценка на клиничната компетентност (CCQ-BG), клиничните разсъждения (NCRS-BG) и клиничната образователна среда (CLES-BG), които разширяват възможностите за обективно оценяване в сестринското образование.

2. Иновации в обучението и симулационно-базирано обучение в здравните грижи - Съществено място в научната дейност на кандидата заемат изследванията върху симулационно-базираното обучение и приложението на иновативни образователни технологии в подготовката на специалистите по здравни грижи. Разработени са модели и подходи за интегриране на симулационно-базираното обучение в подготовката на

студентите по специалностите „Медицинска сестра“ и „Акушерка“.

3. Обществено здраве, профилактика и оценка на здравния риск

Научните разработки в това направление са насочени към ранното откриване на сърдечно-съдовия и метаболитния риск, оценката на здравното поведение и идентифицирането на факторите, влияещи върху качеството на живот при пациенти с хронични заболявания. Научно-приложен принос представляват изследванията, свързани с приложението на достъпни и неинвазивни скринингови методи за ранно идентифициране на лица с повишен риск от развитие на хронични незаразни заболявания.

4. Пациентска безопасност, качество на здравните грижи и психосоциални аспекти на сестринската практика - Изследванията в това направление са свързани с пациентската безопасност, качеството на здравните грижи и психосоциалните аспекти на сестринската практика. Значим принос представляват идентифицирането на рисковите фактори за възникване на предотвратими усложнения и приложението на стандартизирани инструменти за оценка на риска от падане и риска от нарушена цялост на кожата. Практическата значимост на получените резултати се изразява в разработването на подходи за ранно идентифициране и превенция на риска, както и в формулирането на препоръки за подобряване на професионалната среда и качеството на здравните грижи.

III. Критични бележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки към представената научна продукция и документацията по конкурса.

IV. Заключение

Представените документи и научна продукция на гл. ас. д-р Мариана Борисова Бачева напълно съответстват и надвишават минималните национални изисквания и допълнителните изисквания на ЮЗУ „Неофит Рилски“ за заемане на академичната длъжност „доцент“. Кандидатът е утвърден университетски преподавател и изследовател с ясно очертан научен профил, значими научни, научно-приложни и практико-приложни

приноси в областта на здравните грижи. Убедено давам своята положителна оценка и гласувам с „ДА“ за заемане на академичната длъжност „доцент“ от гл. ас. д-р Мариана Борисова Бачева в област на висшето образование 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално направление 7.5. „Здравни грижи“.

30.07.2026 г.

Член на журито:

/проф. Диана Иванова, дмн/

OPINION

of

prof. Diana Krasteva Ivanova, DSc

Faculty of Medicine of the Sofia University "St. Kliment Ohridski"- Sofia

External member of the Scientific Jury - Order № 1325/12.06.2026 of the

Rector of the of the Rector of SWU "Neofit Rilski"

SUBJECT: COMPETITION FOR THE ACADEMIC POSITION OF "ASSOCIATE PROFESSOR" IN THE FIELD OF HIGHER EDUCATION 7. "HEALTH AND SPORTS, "PROFESSIONAL FIELD 7.5 "HEALTH CARE," ANNOUNCED IN THE STATE GAZETTE No 36/17.04.2026, FOR THE NEEDS OF THE DEPARTMENT OF HEALTH CARE AT THE FACULTY OF PUBLIC HEALTH, HEALTH CARE, AND SPORT OF SOUTH-WEST UNIVERSITY "NEOFIT RILSKI."

Application documents for the competition have been submitted by a single candidate – Chief Asst. Prof. Dr. Mariana Borisova Bacheva from the Department of Health Care at the Faculty of Public Health, Health Care, and Sports of SWU "Neofit Rilski". All necessary documents have been submitted in accordance with the requirements set out in the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its implementation, and the internal regulations of South-West University "Neofit Rilski".

I. Summary of the candidate's research output and professional activities

Chief Assistant Professor Dr. Bacheva is a long-standing faculty member in the Department of Health Care at the Faculty of Public Health, Health Care, and Sports of South-West University "Neofit Rilski". In 2015, they obtained the

educational and scientific degree of „Doctor“ in the field of Educational and Developmental Psychology, and in 2023, they defended a second doctoral degree in the professional field of Public Health 7.4. specializing in Health Care Management, with a dissertation titled: *"Clinical Simulations as an Educational Technology in the Training of Nurses and Midwives."* The candidate's interdisciplinary background defines the broad scope of her teaching and research activities, integrating the fields of healthcare, public health, psychology, medical education, and modern educational technologies.

Academic development

The professional career of Chief Assistant Professor Dr. Mariana Bacheva is entirely dedicated to the training of healthcare professionals. The candidate is a long-standing faculty member in the Department of Health Care at South-West University "Neofit Rilski," where they are actively engaged in teaching, research, and organizational activities related to the training of students in the "Nursing" and "Midwifery", professional field 7.5. "Health Care". Her professional experience combines teaching, research, and practice-oriented activities in the fields of healthcare, public health, and psychology.

Chief Assistant Professor Dr. Bacheva actively participates in the research, educational, and organizational activities of the Department of Health Care, with professional interests focused on the development of nursing education, clinical training, simulation-based training, and public health.

The candidate engages in active international activity through three participations in the Erasmus+ program: teaching mobility at the University of Elbasan “Aleksandër Xhuvani” (Elbasan, Albania); training mobility at Erasmus Nostrum (Athens, Greece) with the course “Cross-Cultural Communication & Leadership”; and academic training mobility at the University of Niš, Republic of Serbia. Participation is aimed at enhancing academic qualifications, developing teaching and communication competencies, and exchanging good practices.

Chief Assistant Professor Dr. Bacheva actively participates in organizing scientific forums, student research conferences, public health initiatives, and

activities aimed at enhancing the quality of education. She has made a significant contribution to the development of practical and simulation-based training, the refinement of educational documentation, and the organization of clinical training for students in professional field 7.5, "Health Care."

The candidate supervises and acts as a scientific advisor to a significant number of students in the development of their theses and their participation in student scientific conferences and research projects, which confirms her commitment to the training and professional development of future healthcare specialists.

Research Activity

Chief Assistant Professor Dr. Mariana Bacheva is participating in the competition with a habilitation thesis - a monograph titled "Clinical Reasoning in Healthcare." This work constitutes an independent and comprehensive research study examining the theoretical, methodological, and practical aspects of clinical reasoning as a key component of a nurse's professional competence.

The candidate also presents the monograph "Self-Assessment of Clinical Competence (CCQ-BG)", which focuses on the adaptation, psychometric validation, and application of a standardized instrument for assessing the clinical competence of healthcare students in the Bulgarian context.

To participate in the competition, Chief Assistant Professor Dr. Mariana Bacheva presents a total of 25 scientific works, comprising 4 publications in scientific journals refereed and indexed in globally renowned scientific databases, and 19 publications and papers in peer-reviewed scientific journals.

Chief Assistant Professor Dr. Bacheva participated in the development of two textbooks and one practical training manual designed for students in professional field 7.5 "Health Care" and intended to support clinical preceptors in conducting clinical training.

A total of 34 citations are presented, comprising 12 citations in scientific publications refereed and indexed in internationally renowned scientific

databases, 8 citations in peer-reviewed monographs and edited volumes, and 14 citations in peer-reviewed scientific publications.

II. Evaluation of the scientific and practical results and contributions of the creative output submitted for the competition

The contributions to the research and applied-practical work of Chief Assistant Professor Dr. Mariana Bacheva can be systematized into the following main areas:

1. Nursing Education, Clinical Competencies, and Clinical Thinking – Research in this area focuses on clinical competence, clinical thinking, and clinical reasoning as fundamental components of professional training in healthcare. The conceptualization of clinical reasoning as a key component of a nurse's professional competence represents a significant contribution. The adaptation, psychometric validation, and implementation - for the first time in Bulgaria - of standardized instruments for assessing clinical competence (CCQ-BG), clinical reasoning (NCRS-BG), and the clinical learning environment (CLES-BG) deserve particular recognition, as they expand the possibilities for objective assessment in nursing education.

2. Innovations in education and simulation-based training in healthcare – Research on simulation-based training and the application of innovative educational technologies in the training of healthcare professionals plays a significant role in the candidate's scientific work. Models and approaches have been developed to integrate simulation-based training into the education of students in the Nursing and Midwifery degree programs.

3. Public health, prevention, and health risk assessment. Research in this area focuses on the early detection of cardiovascular and metabolic risk, the assessment of health-related behavior, and the identification of factors influencing the quality of life of patients with chronic diseases. Research concerning the application of accessible and non-invasive screening methods for the early identification of individuals at increased risk of developing chronic non-communicable diseases represents a scientific and practical contribution.

4. Patient safety, quality of healthcare, and psychosocial aspects of nursing practice – Research in this area focuses on patient safety, the quality of healthcare, and the psychosocial aspects of nursing practice. The identification of risk factors for preventable complications and the application of standardized tools for assessing the risk of falls and the risk of impaired skin integrity represent a significant contribution. The practical significance of the obtained results lies in the development of approaches for the early identification and prevention of risk, as well as in the formulation of recommendations for improving the professional environment and the quality of healthcare.

III. Critical remarks and recommendations

I have no significant critical remarks regarding the submitted scientific output and the competition documentation.

IV. Conclusion

The documents and research output submitted by Chief Assistant Professor Dr. Mariana Borisova Bacheva fully meet and exceed the minimum national requirements and the additional requirements of South-West University "Neofit Rilski" for the academic position of Associate Professor. The candidate is an established university lecturer and researcher with a clearly defined scientific profile and significant scientific, applied-scientific, and practical-applied contributions in the field of healthcare. I confidently give my positive assessment and vote "YES" for the appointment of Chief Assistant Professor Dr. Mariana Borisova Bacheva to the academic position of Associate Professor in the field of higher education 7. "Health and Sports," professional field 7.5. "Health Care."

30.07.2026

Prepared the opinion:

/Prof. Diana Ivanova, DSc/